

GÉCZI JÓZSEF ALAJOS

A gazdasági, ökoszociális és más társadalmi programok sorsa a '89 májusától felpörgő időben

Magyarország a '89 utáni első húsz évben amortizálta a rendszerváltáskori (és előtti) lépéselőnyeit. (Az ezt követő tíz év nem képezi elemzésünk tárgyát.) A politikai és a gazdasági rendszerváltás útjai elszakadtak egymástól. Még a modellváltás szellemében '89 május végéig megszülető törvények a helyi és országos gazdasági, pénzügyi és jogászai elitek jó része előtt önálló („félszuverén”) utakat nyitottak. Nem volt már szükségük a „régii” politika napi áldásaira. A politika jövőjéről pedig az ekkoriban indulófélben lévő nemzeti kerekasztal (NEKA) azonnal a hatalmi közjogi kérdések felé terelte. A NEKA asztalánál az állampárt a gazdasági átalakulás feletti kontrollt tudatosan gyengítette, mondják többen. A szeptembertől szökőárszerűen felgyorsuló politikai versengés légkörében elgyengült a gazdasági átalakulás feletti politikai figyelem. (A társadalmi kontrollról már nem is beszélve.) Összedőltek – gyakran gyorsított eljárással – a nagy vállalatok. Lebénultak, majd szétzilálódtak a mezőgazdasági nagyüzemek (a szőlők és más ültetvények egy év gazdátlanságot sem bírtak ki). Másfél-kétmillió ember vált munkanélkülivé, rokkant- vagy „előrehozott” nyugdíjassá néhány év alatt.

Mindeközben pedig gazdasági, pénzügyi- és ökoszociális programok tucatjai álltak volna rendelkezésre. A '89 májusi szegedi reformkörü tanácskozást előkészítő csoporthoz az ország minden sarkából csak úgy áradtak ezen szakmai programtervezetek. Mi volt megírva ezekben? Hogyan söpörte el őket a felpörgő idő vagy a feledés? Rózsa Edit országgyűlési képviselő '89 májusában követelte az átalakulási törvény tárgyalásának leállítását. A reformkörösök – közöttük a Pénzügykutató Rt. élén álló Bokros Lajossal – még decemberben is a privatizáció feletti azonnali országgyűlési ellenőrzést sürgették. „Készen voltak a programjaink.” – panaszkodott egy hódmezővásárhelyi kisgazda képviselőtársam '92 táján – „Az újságírók el sem olvasták őket, csak gúnyolódtak reprivatizációs tervezeteinken.”

Előadásomban ezt a – véleményem szerint – „gellert” kapott „magyar utat” próbálom összefüggéseiben feltárni.